

Mare

‘Bijnaam: de blonde engel des doods’

Pagina 6

Jochem Myjer bij College Tour: studietijd is seks, drugs en rock-'n-roll

Pagina 3

Dankzij YouTube kunnen grutende metalvrouwen zich in de kijker krijgen

Pagina 7

Voor veel Iraanse kindsoldaten lonkte het martelaarschap

Pagina 11

De Senaatskamer van het Academiegebouw, alvast aangevuld met ons elftal van aanstormend talent. Foto Marc de Haan/Beeldbewerking Marcel van den Berg

Waarom zijn zij nog geen prof?

De minister wil meer vrouwen, Mare helpt alvast een handje

Minister Bussemaker van Onderwijs riep onlangs universiteiten op om honderd extra vrouwelijke hoogleraren te benoemen. Mare kan zo elf droomkandidaten opnoemen. Nu alleen nog even benoemen.

DOOR BART BRAUN Er studeren meer meisjes dan jongens, maar bij elke volgende trede op de wetenschappelijke piramide vallen er vrouwen af. Helemaal bovenaan, bij de hoogleraren, is minder dan een vijfde vrouw. Nederland bungelt daarmee onderaan in de Europese ranglijst, samen met Cyprus, Tsjechië en Litouwen. Leiden doet het van de gro-

te Nederlandse universiteiten overigens nog het beste, met 23,3 procent vrouwelijke profs. Mensen die zich hier beroepsmatig mee bezighouden, hebben het vaak over *implicit bias* – een niet-uitgesproken vooringenomenheid. Een beroemd experiment liet wetenschappers cv's beoordelen: als er een vrouwennaam op stond, vonden de lezers het cv net ietsje minder tof. Er is geen samenzwering. Er is geen geheime club van vrouwenhaters die meent dat het enige vrouwenrecht het aanrecht is, en die zich uitslooft om het glazen plafond te onderhouden. Het is meer zo dat veel mensen bij 'wetenschapper' eerst en vooral aan mannen denken. Die vrouwenuitval is een probleem. Al-

leerest voor de vrouwen zelf, die niet tot hun volle potentieel komen. Maar ook voor mannelijke wetenschappers, die zo niet de beste begeleiders en collega's hebben, en dus óók niet tot hun volle potentieel komen. En tot slot voor de samenleving die haar vraagstukken opgelost wil zien door degenen die daar het beste in zijn, ongeacht hun geslacht. Het mag, kortom, allemaal wel wat voortvarender met het gelijktrekken van man en vrouw in wetenschapsland. Minister Bussemaker van Onderwijs stelt dat al jaren. Zo ook begin deze maand: op een symposium ter nagedachtenis aan de plantenziektenkundige Johanna Westerdijk, de eerste vrouwelijke hoogleraar van Nederland, riep ze de

universiteiten op om de komende vijf jaar honderd extra vrouwen tot professor te benoemen. Omdat vrouwen – blijkens de data – toch te gemakkelijk over het hoofd worden gezien, doet Mare hier een aantal Leidse suggesties. Sommigen zullen nog ietsje verder rijpen in die vijf jaar, van anderen is het ons onduidelijk waarom ze nog geen hoogleraar zijn. Voor de duidelijkheid: niemand van de uitverkorenen heeft Mare opgebeld om te klagen dat ze (nog) geen hoogleraar zijn vanwege hun geslacht. In een cultuur waarin het benoemen van vrouwen nog steeds iets bijzonders is, zou dat de kansen alleen maar schaden. > Verder lezen op pagina 8

Let op! Mare zoekt een stagiair(e)

Interesse in journalistiek? Bij Mare is plaats voor een stagiair(e), 3 tot 4 dagen per week. Mail sollicitatie, cv en artikelen naar frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Pagina 4

Besloten overleg over 'Haagse flirt'

Rector magnificus Carel Stolker gaat volgende week op bezoek bij de Leidse gemeenteraad om uitleg te geven over de Haagse plannen van de universiteit.

Pagina 4

'Eén op de tien PhD-contracten dubieus'

Tien procent van de aangeboden promotieplekken geven PhD's niet genoeg tijd om hun proefschrift af te maken. Dat meldt Promovendi Netwerk Nederland.

Pagina 5

Geen maximum aan kosten extra studie

Vooralsnog komen er geen maximumbedragen voor het vaak hogere collegegeld voor tweede studies. Dat antwoordt de minister op Kamervragen van de SP.

Bandirah Pagina 12

Geen commentaar

Stille werkgroep

DOOR BART BRAUN Na de vierde niet-beantwoorde vraag begint de paniek toe te slaan. Het lesplan van de docent is zo juist verdampt; heeft het nog zin om te vragen wie de stof eigenlijk heeft gelezen? De studenten kijken schichtig naar elkaar. Ook degenen die gisteren wel degelijk zaten te blokken, houden hun handen onder de bank en vermijden oogcontact met de steeds wanhopiger docent. Het vacuüm van de stilte trekt langzaam alle levenslust uit de collegezaal.

Bij de Utrechtse faculteit Geesteswetenschappen willen ze iets gaan doen tegen ‘de stille werkgroep’. De docenten haten het, en de studenten net zo goed. Wat er dan precies moet gebeuren, dat weten ze nog niet. Onvoorbereide studenten naar huis sturen gaat sommige docenten blijkbaar te ver.

De traditionele onderwijsvorm, waarbij iemand voor de klas staat en praat terwijl de studenten luisteren en misschien zelfs aantekeningen maken, is berucht ineffectief. Vrijwel elke andere manier om mensen iets te leren werkt beter – behalve bij leerplichtige kinderen die met z’n tevelen in een klas zijn gepropt. Studenten hebben net twaalf jaar lang in precies zulke klassen gezeten, dus die verwachten domweg ‘les’ in plaats van college. Ook is hun redenatie goed te volgen: wie is er hier nou degene met verstand van zaken? Waarom zouden juist de mensen die weinig weten aan het woord moeten zijn?

Je zou natuurlijk alle studenten in de eerste week een speedcursus werkgroep-

volgen kunnen geven. Je zou ook, zoals in Utrecht ook wel geopperd is, cijfers geven voor actieve betrokkenheid. Of omgekeerd: aangeven dat actief deelnemen aan de les volkomen vanzelfsprekend is. Wie daar niet toe in staat is, hoeft ook niet bij het examen te verschijnen. Waar het niet over lijkt te gaan aan de UU: zwakke docenten die zichzelf verliezen in krampachtigheid, of die onrealistische verwachtingen van hun klas hebben. Ze bestaan wel degelijk, vermoedelijk ook daar.

Het zou echter ook kunnen dat dit probleem over een paar jaar niet meer bestaat. Wie waren namelijk de docenten die het allerhardst stuk liepen op een muur van apathische studenten? De mensen die niet in Nederland hadden gestudeerd. In sommige andere landen is het blijkbaar veel normaler voor jonge studenten om antwoord te geven op vragen van de docent, of om een mening te formuleren over de stof die je aan het leren bent. En reken maar dat ze de stof gelezen hebben: dertigduizend dollar collegegeld per jaar komt al gauw neer op meer dan honderd dollar per college – je zou wel gek zijn om het niet voor te bereiden.

Zo bezien zou het leenstelsel wel eens het einde van de stilte kunnen inluiden: als studenten beter beseffen dat ze zichzelf in de portemonnee treffen met hun passiviteit, is in elk geval één kant van het probleem opgelost.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Opname circa 15000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Fernke Blommaert • Mattijn de Groot • Holger Gzella •
Marit de Roij • Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb • Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot • Bandirah • Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) • Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) • Birgül Açıksöz • Joline Cramer •
drs. Bart Funnekotter • drs. Malou van Hintum •
mr. Folkert Jensma • Merian Kuipers • Josephine Say •
Prof. dr. Nico Schrijver • Marieke Vinkenog •
Dr. Hans Vollaard • Christian van der Woude
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op Mare loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen Mare thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. Mare en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen
Alleen schriftelijk met postwikkelt.
Klachten en opmerkingen over de toezending van Mare 071-5277272.
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Uitleggen hoe het écht zit

In mijn ‘Resultaat- en Ontwikkelingsgesprekken’ met een recent afgezwaaide, nogal postmodern ingestelde wetenschappelijk directeur kreeg ik naar aanleiding van onze regelmatige meningsverschillen over concrete feiten vaak te horen: ‘Wij doen niet aan waarheidsvinding.’ (Met name zodra overduidelijk bleek dat hij het mis had.)

Deze uitspraak is, los van de bekende logische tegenstrijdigheid dat de relativist wel meent zelf gelijk te hebben, in een juridische context zoals een beoordelingsgesprek natuurlijk volstrekt bizar. Maar de reikwijdte ervan is behoorlijk groot: wat gebeurt er als wetenschappers ‘niet aan waarheidsvinding doen’?

De problematisering van het concept waarheid in de Geesteswetenschappen gedurende de afgelopen decennia heeft namelijk ingrijpende gevolgen – niet alleen voor de inhoud, maar ook voor de specifieke manier waarop wetenschap beoefend wordt.

Wie brieven, artikelen en boekbesprekingen van bijvoorbeeld filologen uit de negentiende eeuw leest, proeft onmiddellijk tot welke hartstocht het geloof in objectieve waarheden – al gaat het slechts om een miniem grammaticaal detail – kan leiden. Als de waarheid een statige burch is, een schitterende stad op een heuvel, dan wil je immers niet dat die bezet wordt door de verkeerde mensen (in wetenschappelijke termen: door de verkeerde school); je pleegt een aanval en schopt die lui eruit.

Bij de heersende paradigma-cultuur is dat volkomen anders. Daar neemt een vrijblijvende discussie de plaats van de waarheid in. Zo’n discours komt, net als de *smaltalk* bij conferenties, op een gegeven moment op gang, men sluit zich tijdelijk aan en gaat weg zodra iets nieuws interessanter lijkt. Tegelijk vervangt een pluraliteit van methoden zonder een gezamenlijk centrum de vaste canon van onderwerpen, zoals talen of bronnen, die vroeger de identiteit van de geesteswetenschappelijke vakken door de eeuwen heen hebben gewaarborgd.

Met de overgang van erkende thema’s en het streven naar meesterschap naar efemere vragen en theoretische kaders die vooral een doel op zichzelf lijken, eroderen de traditionele disciplines. De grote monografie of het werk dat uitblinkt door coherentie (*aus einem Guss*) en duurzaamheid (*aere perennius*) raakt ondergesneeuwd door slordige congres-

bundels die een debat met verschillende focussen afbeelden maar meestal helemaal geen resultaten bevatten. Echter, interdisciplinariteit veronderstelt disciplinariteit.

Deze inhoudelijke veranderingen gaan gepaard met nieuwe organisatievormen. De gevolgen zijn regelmatige grootschalige herschikkingen van onderwijsprogramma’s, herprofileringen van onderzoeksdomeinen en het opzetten van multidisciplinaire netwerken en onderzoeksverbanden. Zo wordt het gemakkelijker om in te spelen op de snel veranderende paradigma’s, maar de directe consequentie is, naast een enorme administratieve rompslomp, dat vaste banen vervangen worden door tijdelijke contracten.

Het zou, althans wat de Geesteswetenschappen betreft, prima mogelijk zijn om kleinschaligere tijdelijke onderzoekssubsidies te verlenen (dus niet altijd al die miljoenenbedragen) en meer vaste posities te creëren. Alleen vereist dat laatste een stabiele vakcultuur en daarmee een geringere noodzaak om voortdurend een slagvaardig beleid te voeren, terwijl decanen en rectoren dat meestal juist wel willen.

Het systeem dat daardoor ontstaat, produceert grote aantallen zeer gespecialiseerde postdocs met steeds dezelfde formele *cv-points* maar relatief geringe kansen op een langdurige loopbaan. Het resultaat is nog meer activisme, nog meer competitie, nog meer keurige mainstream en minder durf, minder diepgang, minder concentratie.

Tot slot hebben de inhoudelijke en organisatorische gevolgen van een puur op uitwisseling van zienswijzen en niet op waarheidsvinding gerichte wetenschapsbeoefening implicaties voor de onderlinge omgangsvormen. Wetenschappers komen elkaar binnen hun groeiende netwerken in steeds wisselende rollen tegen: als auteurs en *reviewers*, aanvragers en beoordelaars, congresorganisatoren en sprekers. Daardoor ontstaat een lauwwarme aardigheid om de verschillende loyaliteiten niet te schenden. Maar deze aardigheid leidt geenszins tot dezelfde passie als de ouderwetse strijdcultuur, waarbij mensen extra scherp bleven door uiteen te zetten hoe het écht zit.

Zijn dit niet allemaal redenen om toch meer ‘aan waarheidsvinding te doen’?

HOLGER GZELLA is hoogleraar Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde

Mensen

071 - 527 ...

Onze Vietnamoorlog

Nederland bleef Atjeh onderschatten

Op de zelfmoordaanlagen tijdens de Atjeh-oorlog had Nederland niet echt een goed antwoord, schrijft onderzoeker Anton Stolwijk in een boek over ‘de guerrilla die zeventig jaar zou duren’.

DOOR MARLEEN VAN WESEL ‘De eerste Nederlandse invasie van Atjeh, in 1873, mislukte. Maar het ging wel vaker mis’, zegt Anton Stolwijk (1979). ‘In de tweede helft van de negentiende eeuw probeerde Nederland zo’n beetje het hele gebied wat nu Indonesië is te veroveren.’

De tweede invasie, in 1874 leek aardig te lukken. ‘Maar het liep uit op een guerrilla-oorlog die zeventig jaar zou duren. De vergelijking met de Vietnamoorlog is niet eens zo slecht: de strijd aangaan met wat men denkt dat een achterlijk land is, maar vervolgens compleet vastlopen.’

Dinsdag verscheen Stolwijk's boek *Atjeh. Het verhaal van de bloedigste strijd uit de Nederlandse koloniale geschiedenis*. Bij het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) in Leiden deed hij de afgelopen twee jaar historisch onderzoek. ‘In Nederland weet men er haast niets meer van. Je hoort wel eens discussie over de politionele acties, maar in duur en methodes was de Atjeh-oorlog vele malen dramatischer.’

Nederland bleef Atjeh onderschatten. Tientallen jaren lang dacht men dat het einde van de oorlog nu toch echt nabij was. ‘Rond 1900 vertrok Christiaan

Snouck Hurgronje naar Atjeh, om te onderzoeken waarom het daar zo uit de hand gelopen was.’

Snouck Hurgronje was een bekende arabist en islamoloog, die in 1921 rector magnificus van de Universiteit Leiden zou worden. ‘In Atjeh staat hij bekend als de duivel uit Nederland: een spion die zich slechts voordeed als moslim en zelfs met een Indische vrouw trouwde. Zijn onderzoeksresultaten blijken intussen nog best actueel: de Atjeeërs voerden een heilige oorlog. In de poëzie ging het over het doden van Nederlanders, waarna het paradisijs zou wachten, met zeventig maagden. Snouck Hurgronje adviseerde een ontmoedigingsbeleid, met veel geweld tegen geestelijken, maar juist veel hulp voor de Atjese adel. De strijd werd rustiger, maar ook verbitterder en verdween nooit helemaal. Zelfmoordaanlagen kwamen in de jaren twintig elke maand wel voor. Ook daar had Nederland niet echt een antwoord op. Er werd een enorm

gekkenhuis gebouwd, omdat men simpelweg dacht dat de mensen in Atjeh gek waren.’

‘Volgens de Atjeeërs eindigde de oorlog pas jaren later. Zij wonnen hem bovendien, door de Nederlanders uiteindelijk weg te jagen in 1942. Een paar weken voor de Japanners arriveerden, brak er een grote opstand uit onder de Atjeeërs, waarop de Nederlanders zich besloten terug te trekken, wel met het oog op de komst van de Japanners.’

In Stolwijk's boek eindigt de oorlog nóg later: wanneer de Nederlandse luitenant Henri van Zanten in 1943 door de Japanners gevangen wordt genomen. ‘Hij heeft nog een jaar in de Atjese binnenlanden geleefd, met een groep van aanvankelijk zeventig soldaten.’ Diep in de jungle, verstoken van informatie, besloot Van Zanten

zich te houden aan de laatste plannen die hij vernomen had: een guerrilla-oorlog tegen de Japanners. ‘Bijna al zijn manschappen liepen weg, of stierven. Aan het einde zwierf hij nog met twee anderen door het oerwoud; ze leefden op ratten en apen. Ik kreeg de indruk dat hij voor de Atjeeërs een soort cultfiguur was. Uiteindelijk werd Van Zanten lang gevangen gehouden en gemarteld. De Japanners dachten namelijk dat hij onderdeel moest zijn van een groot Nederlands complot. Uiteindelijk werd hij onthoofd.’

Anton Stolwijk, *Atjeh. Het verhaal van de bloedigste strijd uit de Nederlandse koloniale geschiedenis*. Prometheus, 320 pgs. €19,95

Generaal van Heutsz observeert de bestorming van Baté Ilië (Noord-Atjeh) op 3 februari 1901. Foto Wikimedia

Frutti di Mare

‘Hé Myjer, waarom die snor?’

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN De Leidse Jochemy Myjer was een ‘dikke student’ toen hij biologie studeerde in Groningen. Dertig kilo kwam hij aan. Interviewer Twan Huys: ‘Seks, drugs en rock and roll. Hoe scoor jij daarop?’ Myjer lacht: ‘Hoog.’

Hij haalde zijn propedeuse, maar het podium lonkte. Als hij op zijn negentiende het Studenten Cabaret Festival wint, richt hij zich helemaal op cabaret. Die biologiestudie heeft hij nooit afgemaakt, zo vertelt hij vrijdag in de eerste aflevering van het nieuwe seizoen van *College Tour*, dat vorige week donderdag werd opgenomen.

De doelgroep van het NTR-programma bestaat eigenlijk uit studenten, maar in de Leidse Schouwburg zijn ook veel middelbare scholieren aanwezig. Leerlingen van het Stedelijk Gymnasium, waar Myjer nog bij dj Armin van Buuren in de klas heeft gezeten, hebben speciaal vrij gekregen. ‘Normaal komen mensen uit het hele land’, zegt Huys. Nu zit de zaal vol Leidenaren.

Want Myjer is een geliefde Leidenaar en nauw betrokken bij de stad. Op drie oktober deelt hij haring met wittebrood uit, hij gaf dit jaar het startschot bij de Singelloop en schreef een ode aan Leiden: ‘La La La Leiden.’ Hij is ook betrokken bij verschillende goede doelen in de stad. Zijn inzet werd in 2009 beloond met een erepenning.

‘Leidenaren zijn rustige, nuchtere mensen’, vindt de cabaretier. Hij vertelt hij weleens uitgaat met een bril en snor opgeplakt om niet herkend te worden. In Leiden doet hij dat nooit. ‘Daar kent ie-

Twan Huys (links): ‘Seks, drugs en rock and roll. Hoe scoor jij daarop?’ Jochemy Myjer: ‘Hoog.’ Foto Roy Borghouts

dereen elkaar. Dan kijken ze me aan en zeggen ze: “Myjer, waarom heb je nou een snor op?”

Huys heeft twee serieuze onderwerpen op het programma staan: De tumor, die vijf jaar geleden werd ontdekt in zijn ruggenmerg, en zijn carrière even tot brute stilstand bracht, en zijn vertrek als Paniekpier. Myjer heeft daar weinig zin in: over zijn ziekte heeft hij al zoveel gepraat, zegt hij.

Ook over zijn afscheid bij *Het Sinter-*

klaasjournaal is hij terughoudend. ‘Ik ben een komiek. Mijn taak is het om mensen te vermaken, wat ze er ook van vinden. Ik wil niet verdelen.’ Zijn keuze om te stoppen als Piet was niet zo principieel als bijvoorbeeld die van Hoofdpiet Erik van Muiswinkel, die uit protest zijn functie neerlegde. Voor Myjer was de lol er vanaf. Het feest werd minder leuk door de discussie en de veiligheidsmaatregelen: hij stond op gegeven moment naast bewakende Pieter van de stoomboot.

Hij kijkt liever vooruit. Het tweede deel van zijn kinderboek *De Gorgels* staat in de stijgers. En zijn nieuwe voorstelling *Adem in, Adem uit* speelt vanaf volgend jaar door het hele land. Bijna alle shows zijn uitverkocht, op een paar na. Kaartjes kan je alleen bij de theaters zelf kopen. Houd rekening met lange rijen.

College Tour met Jochemy Myjer, vrijdag 16 september, NP02, 21.10 uur

Ziekgemaakt

Nina Blom (41, pseudoniem) van de Stichting Overlevers Münchhausen by Proxy (STOMbP) groeide op met een moeder die haar ziek maakte. Deze donderdag houdt ze een lezing bij Emile, de studievereniging van pedagogiek.

Wat deed uw moeder precies?

‘Münchhausen by proxy is een vorm van kindermishandeling. Ik ben veertien jaar lang ziekgemaakt door mijn eigen moeder. In het begin had ik volgens haar buikklachten en vanaf mijn negende spierklachten en reuma.

‘Ik onderging talloze onderzoeken, van bloedprikken tot een stuk traumatischer: dat er met naalden in mijn spieren geprikt werd om schokjes toe te dienen. Uiteindelijk ben ik zestien keer opgenomen in zeven verschillende ziekenhuizen. De langste opname duurde veertien maanden.’

Had u als kind door dat de situatie niet klopte?

‘Toen ik een jaar of vijf was, had ik er al een heel gek gevoel bij. Ik twijfelde soms: heb ik wel écht buikpijn? Hoe ouder ik werd, hoe meer twijfels ik kreeg.

‘Maar toen ik op een gegeven moment thuis vastgebonden op bed lag, en veel medicatie kreeg toegediend door mijn moeder, voelde ik me ook echt heel ziek. Ik raakte juist bang: ga ik dan écht dood? Het is ook kantje boord geweest. Het was heel verwarrend.’

En artsen, hadden die niets door?

‘Toen ik een jaar of drie was zag een arts inderdaad een verband met het gedrag van mijn moeder. Zodra mijn moeder dat doorhad, nam ze me mee naar een andere arts. Soms verhuisden we zelfs, vaak net op tijd.

‘Dat verhuizen, dat is ook een kenmerk van Münchhausen by proxy. Later heb ik mijn dossiers teruggelezen. Ik zag dat er wel vaker vermoedens waren geweest, ook bij de huisarts. Had nou maar doorgezet, dacht ik.’

Uiteindelijk kwam één arts toch in actie. Wat gebeurde er?

‘Hij vond het verdacht dat hij bij zo’n ziek meisje na al die onderzoeken niets kon vinden. Hij vroeg gegevens op bij ziekenhuizen waar ik eerder was geweest, en vermoedde Münchhausen by proxy. Na acht maanden onderzoek kwam hij op gesprek bij mijn ouders. Toen mijn vader liet vallen: “Een hond hadden we allang laten afmaken”, werd ik direct uit huis geplaatst.’

En toen?

‘In de periode daarna kreeg ik natuurlijk veel psychische hulp. Een psycholoog adviseerde me om alles op te schrijven. Ik begon met tekeningen en later met schrijfsels. Pas veel later begon ik research te doen, wat 21 jaar later resulteerde in een boek: *Je bent een verschrikkelijk kind*.’

Dat boek omschreef u ooit als een afsluiting. Voelt dat na de achtste druk nog steeds zo?

‘Ik ben er nog steeds veel mee bezig, maar op een andere manier. De impact zal nooit helemaal weggaan, maar ik vind het heel gaaf om deze lezing te houden. Bij het meldpunt Veilig Thuis komen zo’n 63 meldingen per jaar binnen van Münchhausen by proxy, maar het gebeurt denk ik vaker dan we weten. Door het bewustzijn te verhogen kunnen we wellicht een paar kinderen redden.’ **MVV**

Nina Blom, *Je bent een verschrikkelijk kind*.

Lezing bij studievereniging pedagogiek Emile.

Do 15 september 1715 uur, Pieter de a Court-gebouw, zaal SB45 €1 voor leden; €2 voor niet-leden

Nieuws

Snouck Hurgronjehuis

Het Snouck Hurgronjehuis aan het Rapenburg gaat in de verkoop. Momenteel is het nog van het Leids Universiteits Fonds (LUF) dat vorige week samen met het Alumnibureau van de universiteit het Alumni Huis op Rapenburg 68 betrof. 'We hebben dezelfde doelgroep en dezelfde doelstelling', verklaart LUF-directeur Siep Wijsenbeek de verhuizing. Het onafhankelijke LUF werd opgericht in 1890 om met giften van alumni en het rendement op vermogen allerlei projecten en beurzen van studenten en onderzoekers te financieren. 'De vraag was: komen jullie bij ons, of gaan wij naar jullie? Het Snouck Hurgronjehuis is toe aan renovatie. Wij ontvangen natuurlijk geld van onze donateurs, maar niet om een monumentaal pand mee te renoveren.' Het LUF zal altijd op minstens een punt onafhankelijk blijven, benadrukt hij. 'Het geld van onze donateurs. Plat gezegd: daar kan de universiteit nooit aankomen.' Het oude pand op Rapenburg 61 was het woonhuis van de bekende Leidse Arabist en islamoloog Christiaan Snouck Hurgronje.

Green Office

Dinsdag 27 september krijgt de Universiteit Leiden een zogeheten Green Office. Dat is een organisatie die de universiteit heeft opgericht om de duurzaamheid te verbeteren. Ook hoopt de universiteit meer aandacht te krijgen voor de duurzaamheidsdingen die ze al doet, zoals het uitgebreide vegetarische aanbod in de kantines. Het LUGO (Leiden University Green Office) zal zich onder meer richten op afvalscheiding en energiegebruik aan de faculteiten. Ook moet er meer aandacht komen voor duurzaamheid in het onderwijs.

Website voor

Opleidingscommissies

Met een nieuwe website bieden de Landelijke Studentenvakbond (LSVb) en het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) sinds deze week een nieuw kennisplatform voor opleidingscommissies. Dankzij de Wet Versterking Bestuurskracht krijgen die commissies vanaf volgend collegejaar namelijk een grotere rol in de medezeggenschap. Op de site www.opleidingscommissies.nl kunnen studenten en docenten uit het hele land ervaringen en resultaten met elkaar delen.

CDA tegen leenstelsel

Het CDA wil een alternatief voor het leenstelsel. Dat is een van de vijftien punten van het verkiezingsprogramma die de partij eerder deze week bekendmaakte. Het huidige stelsel kwam vanaf vorig collegejaar in de plaats voor de basisbeurs. In aanloop daarnaartoe was het CDA al tegen de invoering van het leenstelsel.

Geen aanstelling Stapel

Een week na de bekendmaking is de nieuwe aanstelling van Diederik Stapel alweer ingetrokken. De omstrede wetenschapper zou aan de slag gaan bij de Nationale Hogeschool voor Toerisme en Verkeer in Breda, niet als onderzoeker, maar in een ondersteunende rol. Na negatieve reacties heeft de NHTV de benoeming heroverwogen. Stapel was hoogleraar sociale psychologie in Tilburg, toen in 2011 bekend werd dat hij op grote schaal fraude had gepleegd bij zijn onderzoeken.

Rectificatie

In het artikel over het Leidse team dat meedoet aan tv-quiz *De Universiteitsstrijd* ('Ik hoeft niet nog eens op tv', *Mare* 1) wordt een van de Leidse deelnemers opgevoerd als biologiestudent Marc Reid. In werkelijkheid heet hij Mark met een k.

Hoe ver gaat de 'Haagse flirt'?

Universiteit geeft uitleg aan gemeenteraad in besloten bijeenkomst

Rector magnificus Carel Stolker gaat volgende week op bezoek bij de Leidse gemeenteraad om uitleg te geven over de Haagse plannen voor de universiteit. Het gesprek vindt achter gesloten deuren plaats, op wens van het college van bestuur.

DOOR VINCENT BONGERS Aanleiding voor de ontmoeting is een dubbelinterview in *Mare* van 16 juni met de burgemeesters van Leiden en Den Haag. Daarin zei de Haagse burgemeester Jozias van Aartsen, de indruk te hebben dat 'politicologie nadent over een verhuizing naar Den Haag'. Volgens hem lag dat 'voor de hand' omdat 'Leiden de expansie van de universiteit niet meer echt kon accommoderen'. Wel gaf Van Aartsen toe dat de 'grotere rol van Den Haag niet altijd zo aangenaam'

wordt gevonden door Leiden.

D66 en CDA stelden naar aanleiding van de uitspraken van Van Aartsen vragen aan het college van burgemeester en wethouders. In een van de antwoorden meldde het college dat rector Carel Stolker langs komt om de raad te informeren.

'Eengoedezaak', vindt CDA-raads-lid Joost Bleijie. 'We willen graag dat de universiteit openheid van zaken geeft over de Haagse flirt. Elke keer horen we van het universiteitsbestuur dat het allemaal wel meevalt en dat we ons geen zorgen moeten maken. Maar ondertussen zijn er wel steeds meer activiteiten en instellingen van de universiteit die in rap tempo naar Den Haag vertrekken. Denk bijvoorbeeld aan de studie bestuurskunde een aantal jaar geleden. En dit jaar was er een aparte introductieweek voor de studenten in Den Haag.'

Dat heeft impact op Leiden, denkt Bleijie, die oud-voorzitter is

van studentenvereniging Augustinus. 'Mijn vereniging trok altijd veel bestuurskundestudenten. Die worden niet meer lid, want ze zitten in Den Haag. Maar het betekent ook dat ze hun brood niet meer in Leiden kopen, en hun pak niet meer huren bij de Hoppezak. Het heeft een economisch effect.'

'We wisten niet waar we aan toe waren', legt Bart Borst, duoraads-lid voor D66, uit. 'Want er kwam geen informatie van de universiteit en het college van B&W over Den Haag. Samenwerken met Den Haag is natuurlijk prima, maar het moet geen concurrentiestrijd worden. Die indruk werd door Van Aartsen wel gewekt. We hebben regelmatig contact met mensen die verbonden zijn aan de universiteit. Dan hoor je wel eens wat. Er werd gesproken over de mogelijke verhuizing van politicologie naar Den Haag. En Van Aartsen verwijst er ook al naar, maar officieel blijft het

stil. Dat soort zaken wil je juist van tevoren weten om er een goed afgevoerd oordeel over te kunnen vormen. We willen meer weten over de samenwerking tussen het college van B&W en de universiteit verloopt en meer informatie over de Haagse plannen van de universiteit op middellange termijn.'

Bleijie: 'Er zijn natuurlijk veel instellingen in Den Haag die interessant zijn voor bestuurskunde. Maar de grote advocatenkantoren zitten in Den Haag, niet in Leiden. Betekent dat dan dat Rechten ook maar beter naar Den Haag kan verhuizen? We willen graag weten hoe ver dit gaat.'

Op 22 september gaat Carel Stolker dus in beslotenheid in op de zorgen van de raad. Volgens universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke blijven de deuren dicht 'omdat men in vrijheid en openheid met elkaar van gedachten wil kunnen wisselen'.

Promovendi krijgen te weinig tijd

Bij tien procent van de aangeboden promotieplekken is er te weinig tijd voor promovendi om hun proefschrift af te maken. Dat meldt Promovendi Netwerk Nederland (PNN) in een rapport dat op 9 september verscheen.

Tien procent van de contracten zijn voor een traject van drie jaar of zijn parttime, waardoor veel onderzoek nog in eigen tijd moet gebeuren. Het PNN noemt deze contracten 'dubieus'.

Het PNN ontvangt regelmatig klachten over slechte arbeidsvoorwaarden, zegt voorzitter Rolf van Wegberg. 'Bijvoorbeeld van promovendi die hun proefschrift niet afkrijgen binnen de tijd die ze contractueel hebben gekregen. Vaak gaat dat om contracten van drie jaar of om een verplicht parttime contract. We hebben geprobeerd een beter beeld te krijgen van het probleem.'

Het PNN analyseerde 1451 vacatures uit 2015 voor promotieplekken. Conclusie: 8,2 procent van de vacatures waren voor een promotietraject van drie jaar of minder. Daarnaast bleek dat 1,9 procent van de vacatures was voor een vierjarig traject met een parttime contract. Bij elkaar is dat 10 procent.

Dat is te kort om een proefschrift af te leveren, zegt Van Wegberg. 'Het is voor veel promovendi al ingewikkeld genoeg om binnen vier jaar een PhD af te ronden. Die cijfers kennen we. Het KNAW en NFU staan ook achter een promotietraject van vier jaar.' Dat er toch driejarige contracten worden geboden, ligt volgens hem mogelijk aan

bezuinigingen.

Hierdoor moet de PhD-kandidaat zijn of haar proefschrift in de eigen tijd afmaken. 'Bijvoorbeeld in de avonden naast een normale baan. Het kan ook problemen geven bij het UWV. Als een promovendus zijn proefschrift moet afmaken, geldt dit als werk en krijgen ze geen uitkering.'

Een andere opvallende conclusie

is dat er geen harde afspraken zijn over hoeveel tijd de promovendus kwijt is aan onderwijs. Bij 90 procent van de vacatures werd dit niet gespecificeerd.

'Het is echt niet alsof universiteiten niet weten hoeveel de promovendus gaat lesgeven. Maar als daar geen harde afspraken over zijn gemaakt, kan je dat los afstemmen met de promovendus. Dat geeft flexibili-

teit voor de universiteit.' Van Wegberg schat in dat een onderwijslast van 10 tot 20 procent geen obstakel hoeft te zijn om op tijd een proefschrift af te leveren. Maar hoeveel het in de praktijk is, wijst het onderzoek dus niet uit.

Het PNN is van plan het onderzoek te herhalen met vacatures uit 2016, 'om te zien of er een trend in zit.' AK

Toelage voor gehandicapten verschilt

Hoeveel toelage je als gehandicapte student krijgt, verschilt sterk per gemeente. Minister Bussemaker gaat kijken hoe ze het belang van die studietoelage onder de aandacht kan brengen.

Dit schreef ze vrijdag in een reactie op Kamervragen naar aanleiding van een onderzoek van de LSVb, waaruit bleek dat er per gemeente

grote verschillen zijn in de vergoeding voor studenten met een functiebeperking.

Uit het onderzoek bleek dat de toelage voor studenten met een beperking tussen gemeentes tot enkele honderden euro's per maand kan verschillen. Ook weten weinig studenten waar ze om hulp kunnen vragen als ze met een beperking willen studeren.

Dat de toeslag per gemeente verschilt, ligt aan de beleidsvrijheid van de gemeentes om de hoogte ervan in te vullen, zegt Bussemaker. 'De gemeentes passen de hoogte aan lokale omstandigheden aan. Dan kunnen zulke grote verschillen optreden.' Wel is ze in overleg om uit te zoeken hoe ze 'het belang van deze studietoelage naar gemeenten toe onder de aandacht kan brengen'.

De minister erkent dat de voorlichting een groot probleem is. Ze spoort eindexamenkandidaten dan ook aan om snel contact op te nemen met de instellingen waaraan ze willen studeren om te praten over mogelijkheden. Dat maar 58 procent van de universiteiten informatie over studeren met een beperking op hun website hebben staan, vindt ze ook 'onvoldoende'. AK

‘Bsa mag student niet duperen’

Minister wil strenger toezicht op juiste toepassing regeling

Universiteiten en hogescholen moeten ophouden met het marchanderen met het bindend studieadvies, dat schrijft minister Bussemaker van Onderwijs in een brief aan de Tweede Kamer.

DOOR VINCENT BONGERS Ze wijst erop dat alle onderwijsinstellingen zich dienen te houden aan de Wet op het hoger onderwijs (WHW). En

dat gebeurt nu nog niet overall.

‘Ik wil er duidelijk over zijn dat studenten onder geen beding de dupe mogen worden van regelingen binnen de instelling die niet conform de wet zijn vormgegeven,’ schrijft Bussemaker. ‘Het is in strijd met de wet als aan een tweede studieadvies een afwijzing wordt verbonden.’

De minister legt in de brief uit wat wel en niet mag. Opleidingen mogen aan iedere student maxi-

maal één maal een bindend studieadvies geven. Het advies uitstellen door aan het einde van het eerste jaar ‘voorwaardelijke’ adviezen en dergelijke te geven, mag niet. De eis om de propedeuse in twee jaar te halen, is ook niet toegestaan.’

De minister gaat alle instellingen individueel informeren ‘over de juiste toepassing van het bsa’ en roept hen op ‘de eigen regelingen te controleren en waar nodig aan te passen.’

De minister gaat in de brief niet in op het experiment met het bsa in het tweede jaar. ‘Het experiment staat hier buiten’, mailt Michiel Hendriks, woordvoerder van het ministerie. ‘Dat experiment loopt nog en wordt in 2018 geëvalueerd.’

Leiden doet echter niet meer mee. Na gerechtelijke uitspraken van het College van beroep voor het hoger onderwijs en felle kritiek van de Tweede Kamer en de universiteitsraad, besloot het college

van bestuur per direct te stoppen met het bsa in het tweede jaar. ‘We kregen van alle kanten op ons donder, behalve van de minister’, vat rector magnificus Carel Stalker het gedoe over de regeling onlangs samen.

Nu zijn er nog maar twee instellingen die meedoen met het experiment. De Gerrit Rietveld Academie en het Amsterdam University College van de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit.

Machtsstrijd in Sieboldhuis

Deze zeefdruk van Takeda Hideo (1948) beeldt het verhaal uit van schutter Nasu no Yoichi. Een elegante dame daagt krijgers tijdens de Genpei-oorlog (1180-1185) uit de waaier te raken. Nasu no Yoichi schiet hem onder luid applaus omver. De serie ‘Strijd om de macht’ van Hideo zit bomvol erotisch en heeft een satirische ondertoon. Te zien in het Sieboldhuis t/m 27 november 2016.

Geen maximumbedrag voor tweede studie

Vooralsnog komen er geen maximumbedragen voor het vaak hogere collegegeld voor tweede studies. Dat laat de minister weten in antwoorden op Kamervragen van Jasper van Dijk (SP).

Van Dijk riep de minister op om het collegegeld voor een tweede studie gelijk te stellen aan het wettelijk collegegeld. Dat is de 1.984 euro die studenten dit collegejaar voor een eerste studie betalen. Wie na het behalen van een diploma nog een tweede studie wil volgen, betaalt het zogenaamde instellingscollegegeld. Dat is vaak een hoger bedrag, gerelateerd aan de kosten die een hogeschool of universiteit daadwerkelijk maakt voor een opleiding. Sinds 2010 komt het ministerie onderwijsinstellingen namelijk niet meer financieel tegemoet voor stu-

denten die een tweede studie volgen. Gemiddeld gaat het om 9.000 euro per jaar, maar er zijn uitschieters tot 32.000 euro per jaar.

Volgens Van Dijk komt de toegankelijkheid van het hoger onderwijs in het gedrang. In zijn Kamervragen wijst hij op een afname van ‘ruim eenderde’ van het aantal studenten dat een tweede studie koos. De minister erkent dat er een daling was tussen 2010 en 2013, ook omdat er is ingezet op betere studiekeuzes, maar merkt op dat het aantal inschrijvingen voor tweede studies sindsdien gestabiliseerd is.

Een maximering van het instellingscollegegeld ligt volgens Bussemaker alleen ‘in de rede’ als onderwijsinstellingen herhaaldelijk niet transparant zijn over de opbouw van de bedragen. De reguliere universiteiten, zoals die van Leiden, zijn mo-

menteel al voldoende transparant en de meeste hogescholen ook. Alleen ‘veelal kleinere hogescholen, de levensbeschouwelijke universiteiten en de OU’ blijven achter in hun informatievoorziening. Ook zij hoeven nog niet direct voor een maximumbedrag te vrezen, blijkt uit de antwoorden. De minister gaat de instellingen er eerst nog eens ‘ernstig op aanspreken’, als dat niet helpt, zal ze ‘maatregelen treffen tot het verplicht stellen van transparantie’ en ‘in het uiterste geval’ zal ze overgaan tot ‘het aanscherpen van de regelgeving over transparantie’.

De Stichting Collectieve Actie Universiteiten (SCAU) procedureerde de afgelopen jaren tegen de hogere tarieven en een gebrek aan transparantie. Die pogingen strandden in juni uiteindelijk bij de Hoge Raad. **MVV**

Shotokan-karate

“‘Hij wilt.’ Heel vaak “en detaille”. Uitdrukkingen als “descentralisatie”, “beredematies.” “Concensus” in plaats van “consensus”, “arosticrotisch” in plaats van “aristocratisch”. (...) Of “Onze begeertes leiden naar echoïsme.”

Rechtenhoogleraar Andreas Kinneging bloemleest wat hij zoal tegenkomt in tentamens en scripties. (NRC Handelsblad, 5 september)

‘En dan is er de deur. Of misschien beter gezegd: de Deur. Alleen alumni mogen hier naar binnen, zeggen Wijsbeek en Visscher in koor. Personeel moet gewoon door de ingang van de Oude UB aan het Rapenburg 70, waar het “Alumni Huis” deel van uitmaakt. De Deur symboliseert het grote belang dat de universiteit tegenwoordig aan haar alumni hecht.’ Hechte de uni versiteit ook maar zo veel aan cor rect spa tiegebruik. (Leidsch Dagblad, 14 september)

‘Ik heb vooral last gehad van fundamentalistische christenen in de tijd dat ik in Amerika algemene sterrenkunde doceerde. Zij vinden dat de aarde zesduizend jaar geleden is ontstaan; zij menen dat dat in de Bijbel staat. Als je de Bijbel leest, staat dat er helemaal niet, maar dat is een interpretatie die iemand ooit gegeven heeft. Die lieden konden heel lastig worden. Tot vrij fysieke confrontaties aan toe. Ik trainde al jaren in Shotokan-karate, maar zo ver kwam het niet.’

Hoogleraar sterrenkunde Vincent ‘Karate Kid’ Icke had bijna een kraanvogel uitgedeeld. (HP/De Tijd, september)

‘Als je als warmbloedige man geen mild enthousiasme voelt bij het zien

van zo’n tyrannosaurus dan bent u (...) zelf een koudbloedig kutreptiel.’ Weblog GeenStijl vond onze column waarin de T-rex ‘de Limp Bizkit van de uitgestorven diersoorten’ werd genoemd een tikje zuur. Hun paginanaam is overigens en wij maar denken dat het_corps_het_grootste_fossiel_van_leiden_is.html (9 september)

‘Het vervangen van dierproeven zal internationaal moeten worden aangepakt. Wat we niet willen, is een situatie dat een Nederlandse fabrikant een geneesmiddel met behulp van alternatieve proeven op de Nederlandse markt mag brengen, maar dat er toch weer dierproeven moeten worden gedaan om datzelfde middel goedgekeurd te krijgen in bijvoorbeeld de Verenigde Staten.’

Jan-Bas Prins, vers benoemd tot hoogleraar proefdierwetenschappen, legt uit dat de Nederlandse politiek het niet alleen kan doen. (Leidsch Dagblad, 14 september.)

‘Had bij college een kwartier nodig om beamer aan de praat te krijgen en worstel met nakijken in blackboard. Ik word een echte professor...’ Hoogleraar wetenschapscommunicatie @lonicaSmeets moet nog wel even werken aan het onverstaaanbaar mompelen en het ‘verbeteren’ van correct Engels. (Twitter, 14 september)

‘Er zitten ook gewoon gekkies tussen’. De Amsterdamse burgemeester Eberhard van der Laan blikt in de documentaire *De slag om het Maagdenhuis* van UvA-blad *Folia* terug op de studentenbezetting van vorig jaar. (Folia.nl, 13 september)

Studenten negeren vaak leeftijdsgrens drank

Een substantieel deel van de jongeren koopt zelf drank, ondanks de verhoging van de leeftijdsgrens.

Dit meldt het Trimbos-instituut in een onderzoek naar drank- en drugsgebruik onder jongeren van 16 tot 18 jaar. Het instituut vindt de uitkomsten ‘zorgwekkend’. ‘Voor met name jonge mensen is de drinkcultuur onder Nederlandse jongeren er nog altijd een van stevig drinken’, meldt het rapport.

In 2014 werden er strenge maatregelen getroffen om jongeren onder de 18 van de drank af te krijgen. Ook studentenverenigingen en supermarkten konden hoge boetes krijgen als een jongere met een

biertje werd betrapt. Dit heeft niet voorkomen dat een ‘substantieel’ gedeelte van de minderjarigen toch zelf aan hun drank komt: 38 procent van de 16-jarige en 45 procent van de 17-jarige studenten zeggen zelf wel eens hun drank te kopen. In supermarkten blijkt dit het lastigst; maar 6 of 7 procent van de minderjarigen kopen daar hun drank, terwijl 39 procent van de 18-jarigen daar wel hun biertjes halen. Bij het uitgaan (café of bar) liggen die percentages ongeveer gelijk. In een ‘hok, schuur of keet’ kopen 16- en 17-jarigen vaker drank dan de 18-jarige groep.

‘Aan de naleving van de leeftijdsgrens valt nog winst te behalen’, concludeert het rapport. **AK**

Achtergrond

Alles over grunten, af

Zaterdag is Leiden in de ban van de Nacht van Kunst en Kennis. Mare tipt alvast enkele hoog

Engelen des doods

Ook al zijn ze met minder, vrouwelijke militairen zijn misschien wel eerder geneigd tot oorlogsmisdaden, omdat ze zich willen bewijzen.

DOOR VINCENT BONGERS 'In de *War on Terror* is ervoor gekozen om juist vrouwelijke militairen in te zetten om moslimmannen te vernederen en te breken', vertelt Alette Smeulers, hoogleraar strafrecht en criminologie van de internationale misdrijven aan de Rijksuniversiteit Groningen. 'Er werd nadrukkelijk gezocht naar zaken die in de islamitische cultuur als het meest vernederend worden gezien'

Ze wordt deze zaterdag in het Rijksmuseum van Oudheden geïnterviewd over haar onderzoek naar vrouwen die zich schuldig hebben gemaakt aan oorlogsmisdaden. 'Tijdens een verhoor op Guantanamo Bay liep een vrouwelijke ondervrager op een suggestieve wijze om een gevangene heen. Ze raakte de man ook aan, gebruikte haar seksualiteit om hem te provoceren, en vroeg: "Vind je dit niet prettig? Ben je soms homo?" Ze had een rode vloeistof bij zich en smeerde die in het gezicht van de man en zei dat het menstruatiebloed was. De verdachte werd hysterisch en draaide helemaal door.'

Smeulers kwam in de zaken die ze bestudeerde voornamelijk mannelijke daders tegen. 'Toen vroeg ik me af: "Zijn er ook vrouwen die zich hier schuldig aan maken?" En uiteraard zijn die er. Vrouwen zijn ondervetegenwoordigd in het leger en de politie, en zijn daardoor al minder vaak betrokken bij oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Maar het lijkt er zeker niet op dat vrouwelijke agenten en militairen minder snel geneigd zijn tot geweld. Sterker nog: er zijn aanwijzingen dat vrouwen soms zelfs fanatieker zijn, zich echt willen bewijzen. We willen graag verder onderzoek doen naar hoe zij zich in deze positie gedragen.'

In de geschiedenis zijn behoorlijk wat voorbeelden van wrede vrouwen te vinden. Een aantal bewaaksters van concentratiekampen in Nazi-Duitsland is berucht.

'Bijvoorbeeld Irma Grese', zegt Smeulers. 'Zij werkte in drie concentratiekampen waaronder Auschwitz.' Haar bijnamen "het mooie beest" en "de blonde engel des doods" zijn veelzeggend. De immer piekfijn geklede en opgemaakte Grese werd gevreesd en had een relatie met Auschwitz-kamparts Josef Mengele. 'Ze liep met een zweep rond en ranselde de gevangenen af. Volgens ooggetuigen schepte ze daar sadistisch genoeg in.' Ze zou verantwoordelijk zijn voor tientallen moorden per dag.

'Een andere beruchte bewaakster in Auschwitz is Johanna Bormann. Zij liet haar hond uitgeputte slachtoffers opjagen en aanvallen. De Oostenrijkse "SS-Helferin" Maria Mandl stelde een orkest van gevangenen samen, zodat selectie bij de wagons en de daarop volgende executies konden worden voorzien van muziek. Dodelijk vermoeide gevangenen werden na een zware arbeid verplicht om in de maat van het muziekstuk te lopen.'

Bij de genocide in Rwanda in 1994 waren relatief veel vrouwen betrokken, aldus Smeulers. 'Daar waren politieke leiders bij. Een bekende oorlogsmisdadiger is Pauline Nyiramasuhuko, een Hutu en minister van familie- en vrouwenzaken. Zelf was ze niet fysiek betrokken bij het geweld, maar ze zette aan tot genocide en seksueel geweld tegen Tutsi's en gematigde Hutu's.'

'Nyiramasuhuko is door het Rwandatribunaal in eerste instantie tot een levenslange gevangenisstraf veroordeeld, dat is later in hoger beroep omgezet tot 45 jaar omdat het proces heel lang had geduurd.'

Alette Smeulers, *Vrouwelijke superschurken*. Rijksmuseum van Oudheden, 19.50 uur

Boven: Irma Grese, die zowel 'het mooie beest' als 'de blonde engel des doods' werd genoemd.

Onder: de Oostenrijkse SS-Helferin Maria Mandl na haar arrestatie (waarbij geallieerde soldaten haar abusievelijk Mandel noemden).

Knuffelen via Skype

Met een speciale mouw kun je elkaar op afstand knuffelen. Handig voor doofblinden, of voor tijdens het ch

DOOR MARLEEN VAN WESEL Aaien op afstand, bijvoorbeeld via Skype. Het is een van de activiteiten die op zaterdagavond al een bespreking van de Universiteit Twente en Aduén Darriba Freixas aan de school van Amsterdam demonstreren daar de TaSST (Touch and Social Touch) for Social Touch.

'Dat is een soort mouw, die twee personen allebei omarmt. Er zitten twee lagen in verwerkt. In de ene zit een sensor waardoor je aanrakingen kunt voelen. En in de andere laag zit een speaker die de locatie en de intensiteit van aanrakingen overdraagt. De TaSST is onderdeel van zijn promotieonderzoek naar haptische technologie. 'We onderzoeken hoe sociale aanrakingen gebruikt worden, zoals handen schudden of een knuffel. We die kunnen nabootsen met zogenaamde haptische technologie. Een vakgroep probeert computers uiteindelijk zo menselijk te maken.'

Aanraking via Skype is slechts een van de vele mogelijkheden. Huisman: 'We zijn benaderd door een organisatie voor doofblinden. Het is een audiovisuele beperking, aangeboren doofblindheid. Het is enorm belangrijk voor communicatie met hen. Waar we van hun woongroep even niet fysiek nabij is, levert dat problemen op. We hebben een verkennend traject gedaan, maar h

En verder...

Ruige seks maakt gelukkig. Dat wil zeggen, mensen die aan BDSM (Bondage and Discipline, Dominance and Submission) doen hebben vaak positieve eigenschappen. Zo zijn ze vaak emotioneel stabiel, kunnen beter tegen afwijzing en zijn extravert. En dat terwijl vóór het 50 Shades of Grey-tijdperk kinky seksbedrijvers en mensen met een afwijkende fetisj met een schuin oog werden aangekeken. BDSM stond tot een aantal jaar geleden zelfs nog in de psychologische handboeken als psychische stoornis. Nergens voor nodig, aldus Andreas Wismeyer, psychologie docent van de Universiteit van Tilburg. Hij spreekt in het Rijksmuseum van Oudheden tijdens de 'Lekker Ruige Wetenschapstalkshow', die begint vanaf 19.00.

Om in de erotische sferen te blijven: Inger Leemans (VU), Nederlands enige echte 'historisch pornologe' geeft een lezing in Gebr. de Nobel. Ze is een expert op het gebied van oud-Hollandse seks en vertelt hoe porno mateloos populair werd in de Gouden Eeuw.

In hetzelfde gebouw: **mijnen in de ruimte.** Het klinkt als een science-fictionfilm maar de interesse voor het verkrijgen van grondstoffen in de ruimte groeit. Maar van wie is de ruimte eigenlijk? Ruimterecht-deskundige Deepika Jayakodi (Universiteit Leiden) vertelt over de legale problemen die *space mining* met zich meebrengt.

Ex-junk en professor neurologie Marc Lewis gebruikte jarenlang alles wat los en vast zit, **heroïne, xtc, lsd**, tot aan de morfine die eigenlijk voor zijn proefdieren was bedoeld. Dertig jaar geleden kreeg hij zijn leven weer onder controle en begon onderzoek te doen naar zijn eigen verslaving: hoe werkt een verslaafd brein eigenlijk? Hij beschreef het in zijn boek *The Addicted Brain*. Zijn verhaal vertelt hij in Gebr. de Nobel, 20.45. Tex de Wit (Comedy Train, Zondag met Lubach) presenteert.

Wil je een paar kilo kwijt? Zet je verwarming iets lager. Kou activeert namelijk het zogenaamde 'bruine vet' in het lichaam. Bruin vet is goed voor de mens, in tegenstelling tot wit vet, dat je krijgt door teveel bier

en pizza. Als je bruine vet actief is, val je meer af. Maar hoe moet dat? Hoogleraar Endocrinologie Patrick Rensen van het LUMC is expert op het gebied van bruin vet, en staat om om 21.30 in de Oude Sterrewacht. **Vroeger was alles hetzelfde. Ook de vluchtelingencrisis.** Hoogleraar migratiegeschiedenis Marlou Schrover bekijkt de huidige crisis in historisch perspectief. Hoe werden vroeger vluchtelingenstromen omgegaan? Welk beleid werkte, en welke niet? Waren er toen ook veel tegenstemmen? Oude Sterrewacht, 19.15.

In het Rijksmuseum van Oudheden serveren Bennie en Vincent van Gewildgroe **onkruidcocktails**. Dus pak daar een Lustopwekkend Berenklauwelixer of Anticonceptie met Wilde Peen. Je kan daar ook meedoen met een pubquiz over de Oudheid. Dansen kan in de kassen van de Hortus.

Het hele programma staat op nachtvankunstenkennis.nl

franselen en aaien

gtepunten

ype

nd toch 'aanraken'.
natten.

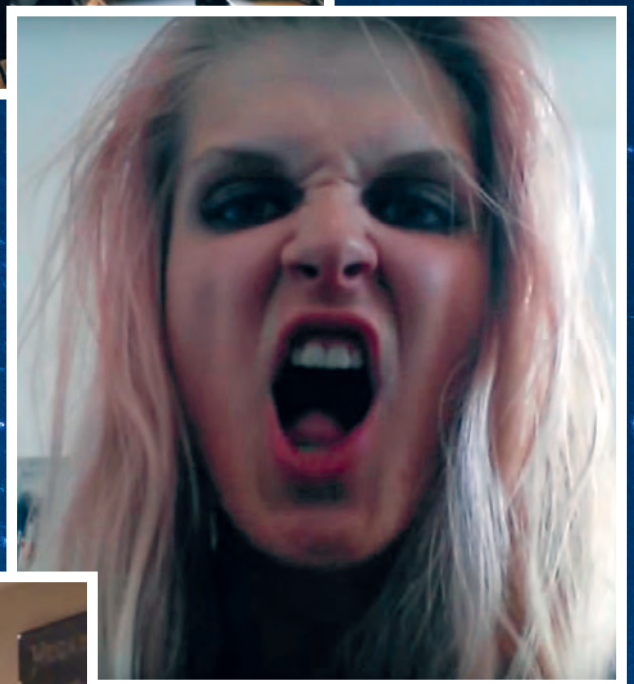
eld via Skype: in het
meetje. Gijs Huisman
deriks van de Hoge-
ST: de Tactile Sleeve
doen', legt Huisman
en vibratiemotoren,
dere zit een sensor,
rneemt. Als ik mijn

ek, naar *social touch*
ngen tussen mensen
nuffel geven, en hoe
e technologie. Onze
elijk mogelijk te ma-

elijke toepassingen.
oor mensen met een
d. Aanrakingen zijn
nneer de begeleider
dat al problemen op.
et staat op een laag

pitje. De TaSST is ontwikkeld als onderzoeksprototype en het is lastig om met doofblinden te werken met iets dat nog niet helemaal af is.' Behalve in het overbrengen van aanrakingen op afstand, is Huisman ook geïnteresseerd in het simuleren van aanrakingen. 'Die worden dan niet toegediend door mensen, maar bijvoorbeeld door sociale entiteiten, zoals robots of personages in virtual reality. 'In een medische context denken we aan therapeutische aanrakingen. Mensen die moeite hebben met sociale interactie, bijvoorbeeld mensen met autisme, zouden met deze technologie kunnen trainen en wennen. En als je deze onderzoekslijn nog verder doortrekt, kom je bij robots in de zorg.' 'Voelen met Rembrandt', heet het programmaonderdeel met de TaSST-demonstratie tijdens de Nacht van Kunst en Kennis. Andere wetenschappers laten je proeven, ruiken, horen en kijken, eveneens met de zeventiende-eeuwse schilder. 'Rembrandt heeft een reeks schilderijen over de vijf zintuigen gemaakt', verklaart Huisman. 'Wij worden zaterdag gelinkt aan het schilderij over de tast.' Daarop is een man te zien, met een van pijn vertrokken gezicht, die een operatie ondergaat. Het origineel bevindt zich in een privéverzameling. De brillenverkoper, dat hoort bij kijken, hangt overigens in de Leidse Lakenhal. 'Het smaakschilderij schijnt zoek te zijn', weet Huisman. Het eveneens verloren gewaande reukschilderij, waarop een flauwgevalen man een doek gedrenkt in ammonia onder z'n neus geduwd krijgt, dook vorig jaar plotseling op, op een veiling in de Verenigde Staten.

Voelen met Rembrandt, Academieggebouw, 22.15 uur

Rembrandts schilderij
over voelen: *De operatie*.

Stills van zogeheten *vocal covers* op YouTube, waarin vrouwen meegrunten met hun favoriete metalnummers.

Gruntende vrouwen rukken op

De emancipatie van metal heeft nog een lange weg te gaan. Maar dankzij YouTube gaat het de goede kant op: daar grunten vrouwelijke headbangers de longen uit hun lijf.

DOOR FRANK PROVOOST 'Het is een hobby die een beetje uit de hand is gelopen', geeft socioloog Pauwke Berkers van de Erasmus Universiteit Rotterdam toe. 'Met mijn collega Julian Schaap zat ik gezellig een biertje te drinken en naar metal te luisteren. Zo ontstaan altijd de beste ideeën.' Kleine kanttekening: 'Hij is de metal-man, ik ben meer de punk- en hardcore-dude. Maar ach, voor die scenes geldt eigenlijk hetzelfde mechanisme: heel wit en nauwelijks vrouwen.'

En voor hij het wist, had hij drie publicaties over het onderwerp waarover hij in het Rijksmuseum van Oudheden komt vertellen: gruntende vrouwen in de metalscene.

Voor leken: grunten is de gutturale blafzang die ontstond toen het genre zich halverwege de jaren tachtig van de vorige eeuw vertakte in extreme genres als *death* en *black metal*. Terwijl de muziek steeds harder en sneller werd, lieten zangers in plaats van te gillen of schreeuwen een duivelse doodsrochel horen, diep opgeboerd vanuit de onderbuik.

Niet per se een scene waarin vrouwen floreren, kortom. 'Metal is echt een mannen-cultuur', bevestigt Berkers. 'Het begint met bevriende puberjongens die samen in een oefenhok zitten. En omdat het idee heerst "dat vrouwen het niet kunnen", is het voor hen moeilijk om toegang te krijgen tot bands.'

En als ze dan al mee mogen doen, krijgen ze de bas toebedeeld. 'Dat instrument heeft – ook buiten de metal – het minste aanzien. Drums, gitaar en zang zijn het meest prestigieus. Dat eisen mannen voor zichzelf op.'

Maar dat lijkt te veranderen, zegt Berkers. 'Vrouwen hebben een manier gevonden om gendervooroordelen te omzeilen en hun skills te laten zien.' Namelijk: via zogeheten

vocal covers op YouTube. Vergelijk het met zangeres Esmée Denters die filmpjes van zichzelf opnam, zingend in haar slaapkamer, en vervolgens op haar zestiende door Justin Timberlake werd ontdekt. Op vergelijkbare manier staan er talloze vrouwelijke headbangers voor een webcam de longen uit hun lijf te grunten.

'Die YouTube-scene is niet alleen groot, maar ook zelfcorrigerend. In de *comments* geven grunTERS elkaar tips over hoe je tussen het schreeuwen door het beste adem kunt halen. En zodra iemand lacherig gaat doen, springt iedereen er bovenop. Vaak hoor je dat internet vooral geschikt is voor pesters, maar dat is hier zeker niet het geval.'

Door de *vocal covers* kunnen de gruntende vrouwen zich letterlijk in de kijker schreeuwen. Alleen: als ze dan eenmaal zijn aangenomen ('opwaartse mobiliteit'), leidt dat tot dilemma's. 'Een zangeres in de metal geldt als *unique selling point*. Dat genereert extra aandacht. Alleen: dat is geen artistiek, maar een economisch motief. Zo ontstaat een spanningsveld wat betreft de legitimatie: in hoeverre worden ze serieus genomen? Zitten ze niet gevangen in hun eigen stereotype?'

Toch is Berkers hoopvol: het aantal metalbands met vrouwelijke onheilsprofeten groeit en heeft bovendien succes: van het Zweedse Arch Enemy tot het Zutphense Ize-grim. Maar het kan nog altijd veel beter, zo leerde een uitgebreide analyse van het gezaghebbende grafherrie-naslagwerk *Encyclopaedia Metallum* (te vinden op metal-archives.com): 'Dat is een behoorlijk betrouwbare database met tienduizenden bands. Maar als je kijkt hoeveel vrouwen daarin zitten, kom je op nog geen drie procent.'

Er is één schrale troost, grinnikt hij: 'Qua uiterlijk is metal natuurlijk weer wel genderneutraal, want iedereen heeft lang haar.'

Pauwke Berkers, *Gruntende vrouwen in de metalscene*. Rijksmuseum van Oudheden, 19.30 uur

eten hoogleraar worden

ons ligt

...> Vervolg van de voorpagina

Tinde van Andel

Eerlijk is eerlijk, eigenlijk mag de onderzoeker bij Naturalis zich al professor noemen. Ze is bijzonder hoogleraar in Wageningen en in Leiden, betaald door Naturalis en door de aan de Leidse Hortus verbonden Clusiusstichting. Aan bijzonder hoogleraarschap kleefte toch echter maar al te vaak het stigma van hobbyisme of commerciële belangenverstrengeling, en geen van beiden zijn bij Van Andel aan de orde. Zij onderzoekt het traditionele plantengebruik in geneeskunst en magie bij verschillende gemeenschappen, en koppelt dat aan een vakkundige botanische onderbouwing: om welke plantensoorten gaat het nou eigenlijk? Die mix van biologie en culturele antropologie maakte het niet altijd makkelijk voor Van Andel om publicatie- en werkplekken te vinden. Hoog tijd dat daar een eind aan komt.

Monika Baár

Oorspronkelijk Hongaarse, maar heeft inmiddels aan universiteiten in half Europa gewerkt. Baár is een cultuurhistorica die zich vooral bezig houdt met de geschiedenis van gezondheid, met bijzondere aandacht voor de geschiedenis van blindengeleidehonden. Werkt nu met een grote Europese subsidie aan onderzoek naar 1981, door de Verenigde Naties uitgeroepen tot 'Jaar van de gehandicapten'.

Lorenza Colzato

De in Italië geboren psychologe Colzato is een nog grotere wetenschappelijke alleseter. Publiceerde de afgelopen jaren onder meer over de psychologische gevolgen van drugsgebruik, muziek, computerspelletjes, geloof, stress, geurtjes, de *gaydar*, tweetaligheid, mediteren, genetica, voedsel en (vorige week nog) directe stimulering van hersengebieden met kleine stroompjes. Achter die enorme diversiteit zitten overigens wel degelijk overkoepelende ideeën: over hoe hersenen en aandacht werken, en over hoe mensen hun handelen aansturen.

Barbara Gravendeel

De media zijn dol op onderzoekers die heel veel verschillende dingen doen, maar *genomics*-expert Gravendeel zou misschien al verder zijn geweest als haar werk iets meer focus had. Ze doet forensisch DNA-onderzoek voor de douane, die bijvoorbeeld wil bepalen of een lading hout nou wel of niet van beschermde bomen afkomstig is. Ze doet onderzoek aan het DNA van museumvoorwerpen en uitgestorven diersoorten, naar geneeskraftigheid van orchideeën, naar nieuwe manieren om DNA in kaart te brengen en nog veel meer. Ze heeft echter ook een groot netwerk, harkte verschillende beurzen binnen en heeft duidelijk geen tekort aan ideeën.

Ingrid Jazet

Internist en diabetoloog bij het Leids Universitair Medisch Centrum. Afvalgoeroe Dr.

Frank baseerde zijn dieet mede op haar onderzoek, maar de laatste tijd publiceert ze vooral over de fysiologische verschillen tussen Hindoestanen en autochtone Nederlanders. Nu krijgt één op de drie Nederlandse Hindoestanen suikerziekte. Als haar werk dat kan verminderen of vertragen, is er zowel in levenskwaliteit als op zorgkosten flink gewonnen.

Marieke Liem

Forensisch psychologe en criminologe, met net als Barbara Gravendeel een tijdje aan Harvard op haar cv. Sprak voor haar werk onder meer met "gewone" moordenaars en mensen die hun familie ombrachten. Bracht vorige maand een boek uit over haar onderzoek naar langgestraften, *After life imprisonment*. In dat werk pleit ze ervoor om zulke veroordeelden beter te begeleiden bij hun terugkeer in de samenleving.

Hermelijn Smits

Het menselijk immuunsysteem is een prachtig maar supercomplex geheel. Als alles werkt zoals het moet, beschermt het je tegen allerlei verschillende ziekmakers op manieren die zo slim zijn dat je ze zelf had willen verzinnen. Als het niet goed werkt, ziet het onschuldige zaken aan voor ziekmakers, en krijg je allergieën, astma of auto-immuunziektes. Immunologe en parasitologe Hermelijn Smits onderzoekt de cellen die de balans tussen goed en slecht bepalen, en de rol die ziekmakers als bacteriën en wormen daarin spelen. Dat ze daar onderzoekssubsidies voor binnenhaalt, mag gezien het belang van het onderwerp en het feit dat ze in deze kandidatenlijst staat niet verbazen.

Marie Soressi

Neandertalers zijn decennialang afgeschilderd als een soort debielen. Dat beeld is meer en meer aan het kantelen, mede dankzij Leids onderzoek naar het gebruik van gereedschap en vuur bij onze naaste verwanten. Françoise Marie Soressi speelt een belangrijke rol in dat onderzoek, en schreef er mooie publicaties over in prestigieuze bladen. Dat valt niet alleen *Mare* op: toen archeologen dit voorjaar een 175.000 jaar oude ring van afgebroken stalagmieten vonden, wisten ook *Nature*, *Science* en *National Geographic* haar te vinden voor commentaar.

Disclaimer

Deze lijst heeft niet de ambitie een compleet overzicht van alle professorabele vrouwen in en om de Universiteit Leiden te geven, maar eerder om een beeld van het aanbod aan vrouwelijk talent te schetsen. De bètafaculteit kent daarnaast zogeheten *tenure trackers*: veelbelovende wetenschappers die een loopbaantraject aangeboden krijgen dat in principe tot het hoogleraarschap moet leiden. Vrouwen op zo'n *tenure track* – onder inzendingen van een mooie Nederlandse vertaling verloten we een boekenpakket – zijn weggelaten omdat dat traject hun geschiktheid al onderstreept. Anderen zullen over het hoofd zijn gezien. Als u zo iemand bent of kent: vertel het ons dan vooral. Nog belangrijker: vertel het de bazen die nieuwe hoogleraren benoemen. Tot slot zijn we bij de vormgeving van deze pagina's geïnspireerd door Athena's Angels, een collectief van vier vrouwelijke hoogleraren die opkomen voor de belangen van vrouwen in de wetenschap. Afgelopen maart hingen ze in de Senaatskamer van het Academieggebouw 99 portretten op van vrouwelijke professoren.

Daniela Stockmann

Politicologe die onderzoek doet naar de gewone en sociale media in China. Reclame en sociale media veranderen de wereld, maar hoe werkt dat in een autoritaire staat? Haar boek daarover, *Media Commercialization and Authoritarian Rule in China*, won vorig jaar de Goldsmith Book Prize, een onderscheiding voor het beste boek over politiek en samenleving van het jaar. Haar huidige onderzoek richt zich onder meer op de eigenschappen van sociale media: wat zorgt ervoor dat mensen in actie komen, en zijn sommige media daar geschikter voor dan anderen?

Ester van der Voet

Is al bijna 28 jaar *Associate Professor*, en deed daarin allerlei dingen waarvan jonge wetenschappers elkaar vertellen dat je ze niet moet doen om hoogleraar te worden. Grote klussen voor de EU en Verenigde Naties, die resulteren in een enkel rapport in plaats van heel veel vakblad-publicaties. De succesvolle Delft-Leidse master Industrial Ecology uit de grond stampen, in plaats van meer onderzoek te doen. Het onderzoek dat ze wel doet, is mooi en belangrijk: het gaat onder meer over ecologische voetafdrukken, recycling, en de eindige beschikbaarheid van verschillende stoffen. Zou alsnog professor moeten worden, om de jonkies te laten zien dat er meerdere wegen naar Rome leiden.

Andrea Waters

Bij opstellen van dit lijstje bleek dat veel vrouwen die zich in de kijker hadden gespeeld, ondertussen al hoogleraar waren geworden. Vooral het binnenhalen van grote onderzoeksbeurzen lijkt een goede voorspeller. Je zegt natuurlijk ook net wat makkelijker tegen je baas dat je nu professor moet worden als je tonnen subsidie meeneemt bij een 'nee'. Met een verse Europese *grant* van anderhalf miljoen op zak kan archeologe Andrea Waters in elk geval met vertrouwen haar volgende functioneringsgesprek in. Haar onderzoek – zowel met schepjes als met deeltjesversnellers – richt zich op oude botten en tanden. Die leveren allerlei informatie op over ziekte en voeding van vroegere mensen.

DOOR BART BRAUN

A degree of hardship

The challenging quest for a room in Leiden

Have you found housing yet? If you found it difficult, you're not alone. Leiden is full, say international students. "A desperate appeal on Facebook produced something in Noordwijkerhout."

BY MARLEEN VAN WESEL "I've been here for about six weeks now", says Luca Brunke (22), sitting in front of his tent on the Stochemhoeve campsite on the edge of Leiden. "I can't do without my torch and I wash my clothes by hand twice a week." Brunke is from Germany and arrived in Leiden for a Master's programme following his Bachelor's degree in Archaeology at Tübingen. "I tried to find accommodation here via all sorts of websites, Kamernet and estate agents. To no avail, because I couldn't take a quick trip there and back to view or 'audition' for a room."

He still hadn't found anything by the end of July. "But I had to be in Leiden to follow an English course at the Language Centre."

He decided to go camping. "I travelled by bus from Germany to Amsterdam. I had brought my bike so I cycled from Amsterdam to Leiden. My laptop and my clothes were in my backpack and my tent, sleeping bag and mat on the carrier. It rained almost every day for the first two weeks. Though it was dry inside, it's difficult to do anything on wet days and I have no idea how to dry my clothes."

He cooks his evening meals in a pan on a gas burner. "I need to go shopping everyday because I can't keep anything, although I sometimes get a pizza in town or eat at a friend's place. Actually, they're coming here tonight for a barbecue. When my campsite-neighbour left, he left his barbecue for me."

He knows he's not alone. "At a cer-

Luca Brunke decided to go camping. He is not the only one who had trouble finding housing. Foto Marc de Haan

tain point, there were four of us students here among the families with small kids. One managed to find a room and the other two are staying in rooms at the campsite. Friends from Tübingen who also came to Leiden found it difficult too."

Many Dutch students experience the same problem. According to the Dutch National Union of Students, Leiden still had a shortage of 3,650 rooms in 2013. According to DUWO, the largest student housing association in Leiden, the shortage is not as drastic this year, although there are 1,400 new tenants. Last summer, when the first 650 rooms in the new Leidse Schans tower were completed, DUWO estimated

that the shortage was between 1,500 and 2,000. "I expect the shortage is less now, but there is still a shortage", agrees Hans Pluim, DUWO's branch manager for The Hague/Leiden. New figures will be presented next month. The shortage should be less than 500 in 2020, according to a deal with the council and this summer, another 216 rooms became available when the Langebrug complex was finished.

It's hard enough for unlucky Dutch students to be forced to commute from small villages where the local bus runs six times a day, but things a bit more complicated if you're from abroad. Accordingly, the university has a Housing Office for interna-

tional students. The students pay a fee of EUR 350, which is refunded if the Office can't find accommodation for them. Most students seem to find help from those quarters. More than six thousand first-years and Master's students were welcomed by the University this week and about 1,200 of them are from abroad.

The number of applications submitted to the Housing Office is, in fact, slightly higher, claims Judith Jongenelen – it's 1,293.

But, as she explains, some people don't actually come to Leiden in the end. "Students who haven't been in touch with us before try now, in the first week. There were about seven yesterday and I have appointments

with another fifteen or so this afternoon." So far, 930 international students have found a place to call home, compared to last autumn, when 818 of the 982 applicants found housing.

Brunke, too, admits that he missed the deadline for his application. "I was doing fieldwork in Oman. If I had known it was going to be so much trouble, I would have tried to apply from there, even though it costs a lot."

"I completely misjudged how difficult it is to find a place in Leiden," says Daniel Arenas Lagos (29), a post-doctoral researcher from Spain. Leiden is full, he observes. "When I was doing my doctoral research, I visited Norway and Brazil, where the universities arrange accommodation for researchers."

In Leiden, Stichting Boerhaave has a limited housing stock for PhD students and post-docs, but the university only gave Arenas Lagos some tips. "They said 'keep an eye open on Facebook, Kamernet and estate agents' websites.'" Last week, four days before he was to arrive in Leiden and start his research, he made an appeal via the Facebook group *Zoekt kamer in Leiden*.

"I was desperate, but I found a room with a family in Noordwijkerhout. Lovely people, with two kids, and they even cook for me. But I can only stay a month, so I'm still looking."

At last, Brunke can finally put away his tent, after finding a room in Leiden's district De Kooi through an estate agent. "I haven't seen it yet. I've only seen pictures and I know I have two flatmates. It's certainly more expensive than the campsite, which was ten Euros a night plus 55 cents for tourist tax. But I'm really looking forward to using electricity again. And not being so cold in the morning." On the other hand: "Living outdoors feels like an adventure."

de Kattekop

kinderdagverblijf

**2016 REGIO AWARD
WINNAAR ZUID HOLLAND***

Ouders beoordeelden het dagverblijf in een onafhankelijk onderzoek met een **9.3**
268 reviews

Al ruim 35 jaar hét kinderdagverblijf exclusief voor medewerkers en studenten van de Universiteit Leiden en gelieerde instellingen.

Op loopafstand van station Leiden C.S. Open van 07.30 uur – 18.30 uur.

Meer informatie
www.dekattetekop.nl
tel. 071 517 6363

*reviewplatform Opiness.nl

Trix the T-rex is pulling crowds

This Saturday, Leiden's Naturalis museum unveiled their very own tyrannosaurus. Thousands of people have queued up to see it. It's one of only two such skeletons in Europe, and slightly more intact than the one currently on display in Berlin. If you want to see it for yourself, buy your tickets in advance. Photo Naturalis/Marten van Dijk

Martelaar voor de liefde

Verboden roman over oorlog tussen Irak en Iran

Een kindsoldaat tijdens de Irak-Iranoorlog. 'Ronselen was niet nodig, ze wilden zelf heel graag.'

De roman *De winter van 1983* van de Iraanse auteur Esma'il Fasih gaat over de gruwelen van oorlog en de kracht van het martelaarschap.

DOOR VINCENT BONGERS 'De prachtige zilvergekleurde maan schittert in de sterrennacht boven de stad Dezful. Mensen liggen rustig te slapen in hun huizen. Plots wordt de nacht uit elkaar gescheurd door het geluid van raketten, afgeschoten van een Iraakse militaire basis door de gestoorde barbaar Saddam Hoessein. In de verte veranderen straten, huizen en winkels in poelen van modder en vuil.'

De roman *De winter van 1983* van de Iraanse auteur Esma'il Fasih

(1935-2009) gaat over de oorlog tussen Irak en Iran. 'Een bloedige strijd die duurde van 1980 tot 1988', zegt de Iraanse Saeedeh Shahnahpur (32), die dinsdag promoveerde op haar onderzoek naar het oorlogsboek. 'Fasih beschrijft drie maanden in wat "de oorlog van de steden" wordt genoemd. Irak voerde verwoestende bombardementen uit op het westen van Iran. De steden daar werden grotendeels van de kaart geveegd. Veel Iraniërs komen om tussen het puin, vooral vrouwen en kinderen. Fasih aanschouwde deze gruwelijke taferelen met eigen ogen.'

Het lag eigenlijk helemaal niet voor de hand dat Fasih chroniqueur ging worden van deze oorlog. Hij studeerde in de Verenigde Staten,

trouwde met een Noorse en was niet van plan om terug te gaan naar Iran. Tot het noodlot toesloeg. 'Zijn vrouw en kind stierven in het kraambed. Fasih was daar zo kapot van dat hij niet langer in de VS wilde blijven en terugkeerde naar zijn geboorteland.' Het hoofdpersoonage van de roman, Mansur Farjam, heeft een vergelijkbare tragedie meegemaakt.

Een belangrijk thema in de roman is het martelaarschap. 'In 1979 vond de Islamitische Revolutie plaats. De Iraakse leider Saddam Hoessein wilde van de ontstane instabiliteit gebruikmaken en viel in 1980 Iran binnen. De piepjonge staat moest zich verdedigen.'

'Martelaarschap werd belangrijk gemaakt om mannen te overtui-

gen om ook te gaan vechten. Op het slagveld sterven als martelaar is de meest nobele dood. De martelaar gaat zonder verdere beproevingen direct naar de hemel', aldus Shahnahpur.

'In alle propaganda was het terug te zien. Je had overal muurschilderingen. Radio- en televisie-uitzendingen waren er aan gewijd. Maar ook postzegels hadden vaak een martelaarsthema.'

Het werkte. 'Heel opvallend zijn de kindsoldaten die worden ingezet. Ronselen was niet nodig, ze wilden zelf heel graag. Ze trekken vervuld van blijdschap naar het front.'

Farjam was als buitenstaander niet bekend met die ideologie.

Maar onder de invloed van poëzie, televisie- en radioprogramma's en gesprekken met mensen die terugkeren van het front, raakte hij gemotiveerd om ten strijde te trekken en het martelaarschap na te streven. Het boek was erg populair maar werd in 1987 door het ministerie van Cultuur verboden. Illegale versies van het werk bleven overigens wel steeds opduiken. In 2003 haalt de censor het boek van de zwarte lijst, en nu is het weer vrij beschikbaar.'

Er was een aantal redenen voor het verbod. 'Er staan referenties in naar Zoroastrisme, de religie van het Perzische rijk van voor de islam. Verder staat er kritiek in op het beleid van de overheid.' Ook de vorm van martelaarschap die Fasih beschrijft past niet in de staatsideologie.

Farjam wordt verliefd op Lale, een vrouw die lijkt op zijn overleden verloofde. Maar zij heeft haar hart al verloren aan een andere man, Farshad, die naar het front moet. Mocht Farshad sterven, dan wil Lale zelfmoord plegen. Farjam offert zich op voor Farshad en neemt zijn plaats in aan de vuurlinie om zo het liefdespaar de kans op geluk te geven. Sterven voor je geloof maakt je een martelaar, maar bij Farjam spelen er ook andere motieven een rol. En dat lag niet goed bij de autoriteiten.'

FILM

KIJKHUIS

Chinatown (Polanski, 1974)

zo. 16.00, ma. 21.00

Lo and Behold

do. di. 16.00, do. za. ma. wo. 21.30

La Pazza Gioia

vr. za. ma. wo. 16.00, vr. zo. di. 18.30

Ma Ma

do. za. ma. wo. 18.30, vr. zo. di. 21.30

TRIANON

Bridget Jones's Baby

dagelijks 15.30 18.30 21.30, za. zo. 12.30

Café Society

do. vr. za. zo. ma. di. 15.30

LIDO

Sausage Party

vr. zo. di. 19.00, do. vr. za. zo. ma. wo. 21.30

Blair Witch

dagelijks 21.30

Mechanic: Resurrection

do. za. ma. wo. 18.45, vr. zo. di. 21.30

MUZIEK

GEBR. DE NOBEL

Plato Leiden 40: o.a. Ska-D-Lite,

James & Black

Zo 18 september, 18.00, €10,-

Wiegedood & Mutilation Rites

Do 22 september, 19.00, €12,50

QBUS

Oklahoma Roots Revue

Do 15 september, 20.30, €10,-

THEATER

OPENLUCHTTHEATER LEIDSE HOUT

Fabuloka: STAAL

Za 17 september, 14.00, €11,-

THEATER INS BLAU

Crashtest Ibsen: Ik zie spoken

(première)

Vr 16 september, 20.30, vanaf €13,50

Smaakmakers

Wo 21 september, 20.30, gratis

DIVERSEN

VAN STOCKUM

Boekpresentatie De kleine

Geschiedenis van Leiden voor

Dummies (Léon van der Hulst)

Za 17 september, 16.30

DIVERSE PLAATSEN

Nacht van Kunst & Kennis

Za 17 september, 19.00, vanaf €12,50

STADSGEHOORZAAL

Podium Pitch met o.a. Pauline Slot,

Merijn Tinga en DJ Flor

Zo 18 september, 14.30, gratis

STUDIUUM GENERALE (Lipsius zaal 019)

Lezing: Weerleggingen van de

Kantiaanse conceptie door Herman

Philipse

Ma 19 september, 19.30

Lezing: Het centrum van de wereld

door Ab de Jong

Di 20 september, 19.30

Lezing: De stad verbeeld als stromen

van mensen door Helen Westgeest

Wo 21 september, 19.30

LIPSIIUS

Voice4Thought Festival

21 t/m 25 september

RIJKSMUSEUM VAN OUDHEDEN

Tentoonstelling: Romeinse kust

t/m 25 september

Tentoonstelling: Egypte. Land van

onsterfelijkheid

t/m 2 oktober

Tentoonstelling Vlijmscherp verleden

t/m 2 oktober

LAKENHAL

Foto-expositie Wij van de fabriek

t/m 3 oktober

SIEBOLDHUIS

Tentoonstelling: Strijd om de macht.

Prenten van Takeda Hideo

t/m 27 november

Tentoonstelling: Arita. Schilderijen

van Debora Makkus

t/m 27 november

HORTUS BOTANICUS

Tentoonstelling: Japan en Von Siebold

t/m 30 oktober

YOLO? Of verder denken?

Het mag roekelozer, vindt theatergroep

Theatergroep Moeremans&Sons wringt het werk van de Noorse toneelschrijver Henrik Ibsen uit. 'Omarm het vuur.'

DOOR VINCENT BONGERS 'De negentiende-eeuwse Noorse toneelschrijver Henrik Ibsen is de grondlegger van het realisme', zegt regisseur Sarah Moeremans. 'Hij had geen filmcamera tot zijn beschikking, anders was hij vast daarmee de straat opgegaan. Een documentairemaker *avant la lettre*.'

Hij publiceerde vier stukken achter elkaar met een sterk maatschappijkritisch thema. Moeremans&Sons houdt ze in de Crashtest Ibsen-serie, geschreven door Joachim Robbrecht, tegen het licht, wringt ze uit en bekijkt welke betekenis ze nu nog hebben. Vrijdag is het in het Theater Ins Blau de beurt aan het stuk *Spoken* uit 1881, dat in de bewerking de titel *Ik zie spoken* heeft gekregen.

Na de dood van haar overspelige echtgenoot wil Hélène Alving een nieuw leven beginnen en richt een weeshuis op. Haar zoon keert na een wild kunstenaarsbestaan in Parijs terug naar huis. Maar de spoken van

vroeger zijn nog niet verdreven en zorgen ervoor dat de reünie op een tragedie uitdraait.

Moeremans: 'Ik lees altijd dat Ibsens werk enorm actueel is. Dan vraag ik me af: "Had hij een vooruitziende blik van 150 jaar. Of zijn we 150 jaar stil blijven staan?"'

Een belangrijk thema in het stuk is het afsluiten van verzekeringen. 'In het stuk gaat het weeshuis in vlammen op. In die tijd was het blasfemisch om je te verzekeren. Want God bepaalt het lot, niet de mens. Ibsen verzette zich daar tegen. Nu is het sociaal om je niet te verzekeren. Je kunt je echter niet indekken tegen de dood. We mogen best wat roekelozer zijn, en risico nemen. Aan de andere kant: religie is veel minder aanwezig. Kunnen we verder denken dan onze eigen toekomst en onze dood, of telt slechts "YOLO?"'

De personages zitten opgesloten in het stuk en willen eruit springen, zegt de regisseur. 'Zo wil de dominee in dit goddeloze tijdperk van zijn oubollige imago af. En de brand die het weeshuis in de as legt, is nu een personage. De actrice die het vuur vertolkt, duikt op de minst opportune

'Visueel doen we het anders dan in de negentiende eeuw.' Foto Julian Maiwald

momenten op. Ook visueel pakken we het anders aan. Wat oranje flikkerende lampjes maakten in de negentiende eeuw indruk, maar nu is dat toch wat potsierlijk. Als het weeshuis brandt, dan zingt het vuur "Come on baby, light my fire." Want vlammen zijn niet alleen destructief: je kunt je

warmen aan de haard en kokerellen op de vlammen. En vuur staat ook voor passie. Dus omarm het vuur.'

Theatergroep Moeremans&Sons,
Ik zie spoken

Theater Ins Blau

Vrijdag 16 september, €16

Kamervragen

‘Ik heb ook een spookdeur, die steeds weer open piept.’ Foto Taco van der Eb

‘De hospita verzamelt enge clowns’

Anouk Bosch (23, geschiedenis)

Waar: Oude Herengracht
Aantal bewoners: 4
Grootte: bijna 21m²
Huur: € 385

Woon je hier al lang?
‘Nu bijna een jaar. Daarvoor woonde ik nog bij mijn ouders, in Alphen aan den Rijn. Dat is vlakbij, maar inmiddels waren al mijn activiteiten in Leiden. Ik was er gewoon aan toe. Ik heb wel gehospi-teerd, maar huizen met hospiteeravonden zijn vaak actiever. Daar had ik niet zo’n zin in. Ik wilde juist naar Leiden, omdat ik hier al veel te doen had. ‘Deze kamer kwam uiteindelijk op de Facebookpagina van Catena voorbij. Het is geen heel sociaal huis, maar voor mij is dat prima.
‘Mijn ouders zijn lieve en gezellige mensen, maar ze willen wel elke avond samen eten. Als ik hier geen zin heb in

wat dan ook, zit ik gewoon te chillen op mijn kamer. Ik hoef niet constant thee te drinken met iemand.’

Waar komen je meubels vandaan?
‘Eenmaal op kamers wilde ik graag een tweepersoonsbed, het komt gewoon van Ikea. De leunstoel is van mijn ouders, die gaat al heel lang mee. Het was nog best een avontuur om die de trappen op te krijgen.
‘De kledingkast stond er al. En mijn vliegstoel, zoals ik hem noem, heb ik voor mijn verjaardag gekregen. Officieel heet zo’n ding hangstoel, denk ik. Mijn kleine dingen komen van de kringloop of van gekkere plekken.
‘Een vriendin heeft bloempotjes met vetplantjes voor me gemaakt, in de vorm van Pokémon. Als je Pokémon een beetje kent, weet je dat ze goed gelukt zijn.’

Wat is er fijn aan dit huis?
‘Ik vind het een mooie, sfeervolle kamer, onder dat schuine dak. Maar het allerfijnt is dat het centrum van Leiden zo dichtbij is. Het is vrij ruim, we leven niet constant op elkaars lip. Ik heb meidenhuizen gezien waar ze met z’n achten zo’n klein keukentje delen. Ik deel hem alleen met mijn buurmeisje. Zij is niet zo’n keukenprinses. Ze gebruikt alleen de magnetron. Ik dacht altijd dat ik een hekel had aan koken, maar nu ik een keuken haast voor mezelf heb, doe ik het heel graag. Ik heb ook veel keukenspullen voor mijn verjaardag gevraagd.’

Zijn er ook mindere kanten?
‘Het is best een oude, brakke zooi. Op de benedenverdieping staat een verzameling heel enge clowns, van de hospita. Dat is een heel oude vrouw,

die hier denk ik tweehonderd jaar geleden met haar man is komen wonen. Hij leeft niet meer, en zij woont tegenwoordig op een woonboot. Soms komt ze even kijken hoe het gaat.
‘In de zomer wordt het hier superwarm en ‘s winters onwijs koud. Met lekker weer zit ik dan ook meestal buiten, op een vlinder voor de deur, of in het park. En als het stormt, dan voel je het hele huis schudden en kraken. Ik heb ook een spookdeur, die steeds weer open piept.
‘Dat heeft allemaal z’n charme. Wat wel echt vervelend is, is dat de bel kapot is. Gisteravond heb ik een uur op een pizza zitten wachten. Blijkbaar gaan ze eerst langs alle andere klanten, als er niemand open doet, voor ze je bellen. En ik had honger!’

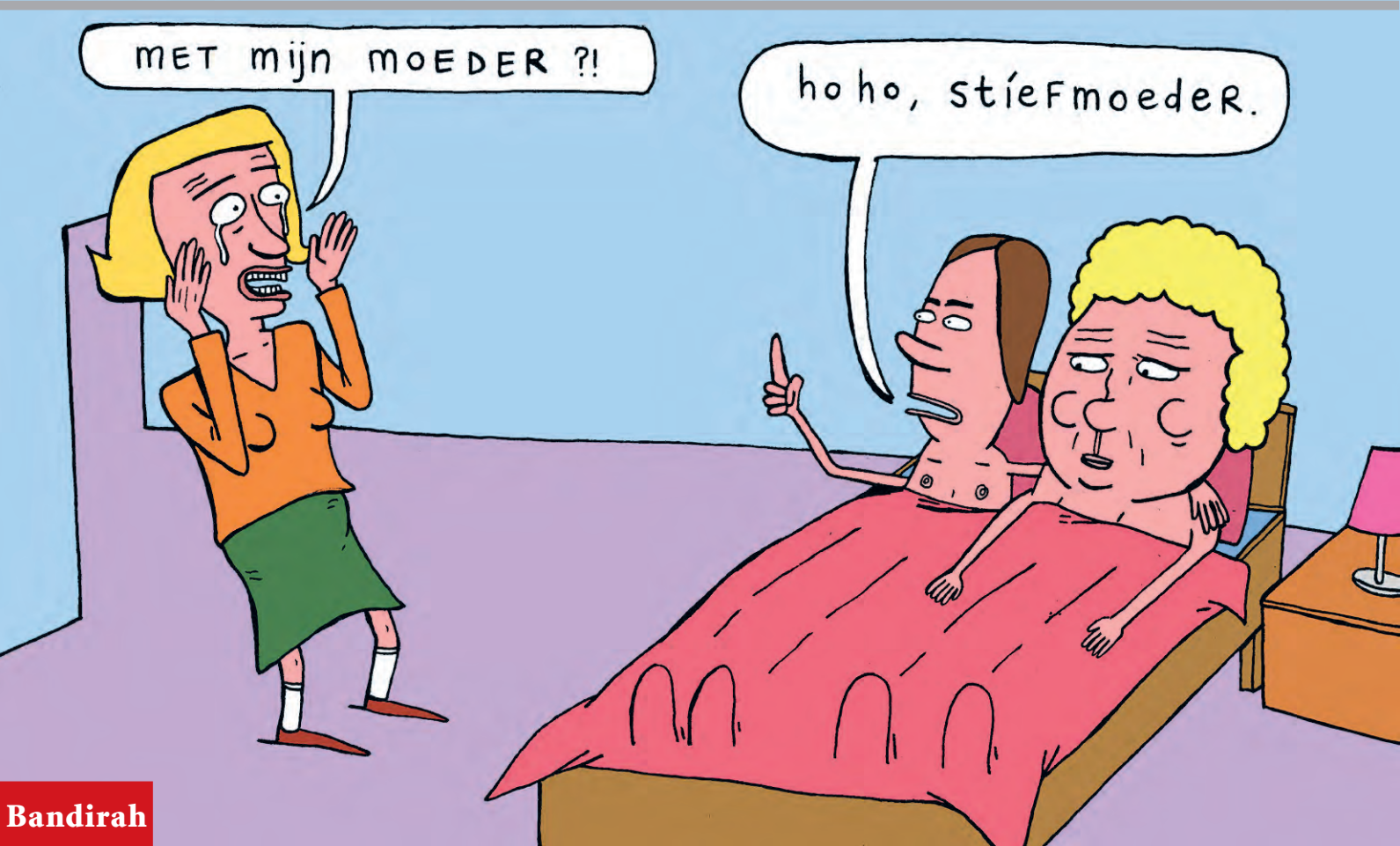
DOOR MARLEEN VAN WESEL

Column

Flanorpad’s Got Talent

Gevangen tussen de *Hongerspelen* en *X-Factor*: de hospiteeravonden die in augustus en september plaatsvinden. Mijn huis moest er afgelopen week ook aan geloven. Medebewoners achter de buzzers en twintig sjaarzen op het podium die elk hun eigen act uitvoeren. Tevens heeft onze *Flanorpad’s Got Talent* een Simon Cowell die net iets te eerlijk is, maar zichzelf gedurende de show wel ongeneeerd bezat en zich volvreet met AH-basis-paprikaribbelchips.
Bij de selectie hebben we al milde tot hevige ruzie.
Iemand vraagt of we internationale studenten gaan uitnodigen. E. zegt dat we het beter niet doen: ze spreekt geen Engels na een paar biertjes. Dat klopt, want ze praat Brabants na een paar biertjes en dat verstaat echt niemand. En E. woont hier ook.
Een ander oppert dat we gewoon iedereen moeten uitnodigen die een berichtje heeft gestuurd. Er zeggen altijd mensen af. Bovendien zijn er een paar huisgenoten niet, dus is er meer ruimte voor hospitanten. Bewegingsvrijheid is voor januari.
Inmiddels is het Facebookprofiel van de gemiddelde berichtjesschrijver ook al overhoop gehaald. En ja hoor, ze zitten er weer bij: een scala aan rugtassen aan vlaggenstokken, maar ook de nimmer teleurstellende tussenjaargangers in Azië en de personen die al een eerdere studie hebben genoten maar zich ook bij een vereniging hadden aangemeld. We besluiten vijftientwintig mensen uit te nodigen.
Op de avond zelf houdt iedereen opeens van borrelen en zijn ze heel opgeruimd, al kun je in de praktijk waarschijnlijk vaak hun avondeten van drie dagen terug nog traceren in de gootsteen. Experimenteel koken is naar eigen zeggen namelijk ook wel hun ding. Allemaal zijn ze wel in voor een feestje, maar een avondje bankhangen vinden ze ook geen probleem. Je verwacht het niet, hè?
Passies als dansen, windsurfen maar ook ‘het knutselen van sandalen’ komen voorbij. Je houdt je bierglas steeds krampachtiger vast. Iemand vertelt dat ze een keer haar eigen hamster per ongeluk heeft vermoord, gevolgd door een kort doch maniakaal lachje. Nog een teug bier, waarna je je angstig wendt tot de volgende persoon. Deze stelt dat hij biologie studeert omdat hij ‘van alles houdt dat leeft’. Nog een teug.
Zelf heb ik maar liefst 21 keer mogen deelnemen aan een hospiteeravond - wat erin resulteerde dat ik een maand op iemands bank moest slapen - en zelfs ik vond een geschikte woning. Trek je mooiste zelfgemaakte sandalen aan en ga heel erg gezellig borrelen. Simon is ook maar een mens.

FEMKE BLOMMAERT
is student taalwetenschappen

Bandirah